

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 188/2015-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. júla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených RASLEGAL, s. r. o., Františkánske námestie 3, Bratislava, konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Slavomíra Rabatina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005, za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005 p o r u š e n  e b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , a b y v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005 konal bez zbytočných p r i e ť a h o v .

3. [REDACTED] a [REDACTED] p r i z n  a v a finančné zadostučinenie každemu v sume po 4 000  (slovom štyritisíc eur), ktoré j e i m Okresný súd Bratislava III p o v i n n  y v y p l a t i ť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n  y u h r a d i ť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 360,19  (slovom tristošesťdesiat eur a devatnasť centov) na účet RASLEGAL, s. r. o., Františkanske námestie 3, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d  o v o d n e n i e :

I.

ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. decembra 2014 dorucn saznosť [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED] (spolu ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených RASLEGAL, s. r. o., Františkanske námestie 3, Bratislava, konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Slavomíra Rabatina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných p r i e ť a h o v podľa l. 48 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej zalezitosti v primeranej lehote podľa l. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Z vyžiadaného spisu a zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú právnymi nástupcami pôvodného odporcu (sú jeho rodičmi, pozn.) v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 11 C 187/2005 o zaplatenie istiny 93 097,64 € s príslušenstvom z dôvodu úhrady nákladov spojených s investíciou do nehnuteľnosti vo vlastníctve pôvodného odporcu. Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 9. mája 2005. Sťažovatelia sa stali účastníkmi konania na základe univerzálnej sukcesie z dôvodu úmrtia pôvodného odporcu 3. septembra 2010.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„Do úmrtia pôvodného žalovaného trvalo konanie vyše 5 rokov a neuskutočnilo sa ani jedno pojednávanie v merite veci. Napriek tomu, že súd v tomto období rozhodoval najmä o opakovaných návrhoch žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia, (ktorým bolo opakovane vyhovené), v tomto období došlo aj k viacerým procesným pochybeniam na strane konajúceho súdu. V dôsledku toho boli viaceré rozhodnutia porušovateľa o predbežnom opatrení odvolacím súdom zmenené resp. zrušené a vrátené súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Príkladmo možno uviesť rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 3 Co 37/06 z 30. 10. 2007, 3 Co 135/08, 3 Co 136/08, 3 Co 137/08 z 28. 8. 2008, ktorým boli zrušené uznesenia súdu prvého stupňa z 11. 1. 2006 a 3. 1. 2008 z dôvodu nedôsledného a predčasného postupu súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o procesných návrhoch žalobcu. Ďalším dôkazom procesného pochybenia porušovateľa je aj uznesenie odvolacieho súdu sp. zn. 3 Co 8/2012 z 9. 2. 2012, ktorým bolo zrušené uznesenie prvostupňového súdu o nezrušení predbežného opatrenia pre nepreskúmateľnosť.

Po vstupe sťažovateľov do konania sa konalo prvé pojednávanie (čo bolo vôbec prvé pojednávanie vo veci samej v predmetnom konaní) až dňa 22. 3. 2012. Odvtedy sa uskutočnilo niekoľko pojednávaní, avšak od posledného pojednávania (15. 1. 2013), ktoré bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania, nebolo za takmer 2 roky opätovne vytýčené ďalšie pojednávanie vo veci. Znalecké dokazovanie bolo síce súdom nariadené uznesením z 4. 3. 2013, avšak znalecký posudok bol znalcom vypracovaný až 21. 2. 2014. To znamená, že tento úkon, ktorého vykonanie mohol súd priamo ovplyvniť (včasným vyplatením preddavku a včasným zaslaním spisu znalcovi) trval takmer rok.

Sám znalec pritom listom z 18. 4. 2013 urgoval súd o zaslanie súdneho spisu a poskytnutie preddavku na znalecké dokazovanie. Opätovne znalec žiadal súd o poskytnutie preddavku v liste z 20. 11. 2013. Z uvedeného vyplýva, že tieto prieťahy v znaleckom dokazovaní a teda aj v konaní vo veci samej nespôsobil znalec, ale porušovateľ.

Uznesením z 5. 12. 2013 súd prvého stupňa rozhodol o zrušení predbežného opatrenia nariadeného súdom ešte dňa 10. 10. 2008 len v časti týkajúceho sa zákazu prenájmu nehnuteľnosti. Aj toto uznesenie porušovateľa však bolo vydané so zásadnou chybou (absencia zamietavého výroku v rozhodnutí). To súd napravil až na základe odvolania sťažovateľov z 30. 12. 2013, keď súd vydal dňa 20. 1. 2014 opravné uznesenie. Odvtedy sa vo veci samej nekonalo, nakoľko zrejme celý spis bol postúpený na Krajský súd v Bratislave na rozhodnutie o našom odvolaní z 30.12.2013, pričom do dnešného dňa tak nebolo v predmetnej veci o našom odvolaní rozhodnuté.“

Podľa názoru sťažovateľov „... postup porušovateľa v konaní vedenom pod spis. zn. 11 C 187/2005 nemožno hodnotiť ako rešpektovanie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Naopak, na základe uvedeného namietame, že porušovateľ svojím postupom v predmetnej veci porušil základné právo sťažovateľov i ich právneho predchodcu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

V súlade s už citovaným nálezom IV. ÚS 75/05 z 25. 8. 2005 sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd preskúmal a zohľadnil celkovú dĺžku konania sp. zn. 11 C 187/2005 a teda aj obdobie, v ktorom bol účastníkom konania právny predchodca sťažovateľov.“.

Sťažovatelia žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € pre každého z nich, keďže „... Stav neistoty ohľadne uplatneného nároku, ako už bolo uvedené vyššie, sa plynutím času značne prehľbuje a riziko potenciálneho zásahu do majetkovej sféry sťažovateľov sa len zvyšuje. V prípade eventuálneho úspechu žalobcu v konaní sp. zn. 11 C 187/2005, t. j. v prípade priznania aspoň časti zo žalovanej pohľadávky budú sťažovatelia povinní znášať okrem iného aj neprimerane vysoké úroky

z omeškania (16,5 %) za celé doterajšie obdobie súdneho konania, ktoré by sťažovatelia znášať nemuseli, ak by porušovateľ o nároku žalobcov rozhodol v primeranej lehote.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„a/ Základné právo [redacted]... a [redacted]... na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, boli postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod spis. zn. 11 C 187/2005 porušené.

b/ Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Bratislava III, aby v konaní 11 C 187/2005 konal ďalej bez zbytočných prietahov.

c/ Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľom [redacted]... a [redacted]... primerané finančné zadostučinenie a to každému zo sťažovateľov samostatne vo výške 5.000,- € (slovom: päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť sťažovateľom v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

d/ Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľom [redacted]... a [redacted]... náhradu trov konania / právneho zastúpenia vo výške 360,19 € vrátane DPH (2x2 úkony právnej služby [prevzatie a príprava zastúpenia + návrh na začatie konania] po 67 € + 2x2 režijné paušály vo výške 8,04 € + 20% DPH), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť sťažovateľom na účet ich právneho zástupcu, advokátskej kancelárie RASLEGAL, s. r. o..., v lehote do dvoch mesiacov právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ešte pred predbežným prerokovaním ústavný súd požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 3152/2015 zo 6. marca 2015, v ktorom okrem prehľadu procesných úkonov uviedol:

„... konanie vzhľadom k tomu, že začalo v máji 2005 a do dnešného dňa nebolo vo veci meritorne rozhodnuté trvá neprimerane dlho, avšak ako som už vyššie uviedol, navrhujem ústavnému súdu, aby vo svojom rozhodnutí zohľadnil najmä tú skutočnosť, že najmä v období keď účastníkom bol právny predchodca odporcov v období rokov 2005 - 2010 to bol práve on, ktorý bránil meritórnemu začatiu konania vo veci samej nedostavovaním sa na pojednávanie resp. opakovanými žiadosťami o jeho odročenie. Potom ako nastúpili do konania sťažovatelia, súd plynulo od roku 2012 vo veci konal. Pokiaľ aj od uplynutia nariadenia znaleckého dokazovania 04. 03. 2013 do jeho ukončenia 24. 02. 2014 uplynul dlhší časový úsek, čo som konštatoval i v odpovedi na sťažnosť, keď som túto kvalifikoval z titulu prieťahov v konaní ako dôvodnú, tento prieťah však nemožno kvalifikovať ako porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv, prípadne porušenie článku 48 ods. 2 Ústavy SR. Z tohto pohľadu sa javí žiadosť o primerané zadostučinenie vo výške 5.000,- Eur každému z odporcov za zrejme neprimeraný.“

Uznesením č. k. II. ÚS 188/2015-23 z 26. marca 2015 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil predchádzajúce vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 3152/2015 z 13. mája 2015 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a pridržiava sa svojho pôvodného vyjadrenia sp. zn. Spr 3152/2015 zo 6. marca 2015.

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedu okresného

súdu sp. zn. Spr 3152/2015 zo 6. marca 2015 a z 13. mája 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 29. mája 2015 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a žiadala, „... aby Ústavný súd SR rozhodol v zmysle petitu našej sťažnosti z 22. 12. 2014“.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľov a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zisťoval skutočnosti o doterajšom priebehu napadnutého konania zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 187/2005 a z písomného vyjadrenia predsedu okresného súdu, ktorý v rámci podrobného prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní najmä uviedol:

„Návrhom na začatie konania, ktorý bol súdu doručený dňa 9. 5. 2005 sa navrhovateľ (COLONIAL, spol. s r.o.) domáhal, aby súd zaviazal odporcu ([REDACTED]) zaplatiť mu 2.804.659,60 Sk s príslušenstvom, z titulu náhrady nákladov adaptácie rodinného domu na reštauráciu.

Dňa 13. 6. 2005 súd vydal platobný rozkaz, voči ktorému podal odporca odôvodnený odpor... pojednávanie bolo vytýčené na 3. 11. 2005.

Navrhovateľ podal dňa 17. 10. 2005 návrh na zmenu účastníka, z dôvodu postúpenia pohľadávky. Termín pojednávania bol zmenený na 5. 12. 2005.

Dňa 29. 11. 2005 podal navrhovateľ návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorému súd dňa 7. 12. 2005 vyhovel, rozhodnutím č. k. 11C/187/2005-203. Rozhodnutím zo

dňa 30. 10. 2007 krajský súd napadnuté uznesenie zmenil a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol, spis bol súdu prvého stupňa doručený dňa 20. 11. 2007.

Uznesením zo dňa 23. 12. 2005 11C/187/2005-226 v spojení s opravným uznesením zo dňa 30. 11. 2007 súd pripustil, aby do konania na miesto navrhovateľa vstúpil [REDACTED]. Toto rozhodnutie bolo krajským súdom potvrdené.

Dňa 15. 11. 2005 odporca žiadal vydanie predbežného opatrenia, o jeho návrhu súd rozhodol uznesením č. k. 11C/187/2005-227 zo dňa 11. 1. 2006. Uznesením zo dňa 28. 8. 2008 krajský súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 3. 12. 2007 podal COLONIAL, spol. s r. o., návrh na vydanie predbežného opatrenia, návrh bol vzatý späť a konanie uznesením zo dňa 1. 2. 2008 č. k. 11C/187/2005-313 zastavené.

Dňa 19. 12. 2007 navrhovateľ (Ing. Kalný) podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesením č. k. 11C/187/2005-228 zo dňa 3. 1. 2008 súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal odporcovi nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami. Aj toto uznesenie krajský súd uznesením zo dňa 28. 8. 2008 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol súdu prvého stupňa doručený dňa 10. 9. 2008.

Návrhom, ktorý bol súdu doručený dňa 17. 9. 2008, navrhovateľ žiadal vydanie predbežného opatrenia. Uznesením č. k. 11C/187/2005-345 zo dňa 10. 10. 2008 súd nariadil predbežné opatrenie. Dňa 10. 10. 2008 uznesením č. k. 11C/187/2005-341 súd zamietol návrh odporcu na nariadenie predbežného opatrenia. Krajský súd o opravných prostriedkoch rozhodol uznesením zo dňa 9. 2. 2009 tak, že obe odvolania odmietol. Spis bol súdu prvého stupňa doručený dňa 11. 2. 2009.

Uznesením č. k. 11C/187/2005-341 zo dňa 10. 10. 2008 súd návrh odporcu na vydanie predbežného opatrenia zamietol, zároveň zamietol aj návrh spoločnosti COLONIAL, spol. s r. o., na vydanie predbežného opatrenia.

Uznesením č. k. 11C/187/2005-345 zo dňa 10. 10. 2008 súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal nakladať s nehnuteľnosťami.

Vo veci bol vytýčený termín na deň 16. 12. 2008, na ktorý sa odporca ospravedlnil a žiadal odročenie. Súd stanovil nový termín na 24. 2. 2009. Tento termín bol zrušený z dôvodu podaného návrhu odporcu (spis na KS).

Na odvolanie krajský súd odvolanie voči uzneseniu č. k. 11C/187/2005-341 a odvolanie voči uzneseniu č. k. 11C/187/2005-345 odmietol.

Pojednávanie stanovené na deň 23. 2. 2009 bolo odročené z dôvodu PN PZN na deň 31. 3. 2009.

Dňa 25. 2. 2009 bol súdu doručený návrh odporcu na prerušenie konania. Uznesením č. k. 11C/187/2005-404 zo dňa 27. 2. 2009 súd zamietol návrh odporcu zo dňa 25. 2. 2009 na prerušenie konania. Krajský súd uznesením zo dňa 6. 10. 2009 napadnuté uznesenie potvrdil, spis bol súdu doručený dňa 12. 11. 2009.

Vo veci bolo nariadené pojednávanie na 26. 1. 2010, na ktoré sa odporca ospravedlnil a žiadal odročenie, z dôvodu práceneschopnosti. Súd nariadil pojednávanie na deň 25. 2. 2010. Ak na tento termín sa odporca ospravedlnil a žiadal pojednávanie odročiť z dôvodu práceneschopnosti.

Uznesením č. k. 11C/187/2005-449 zo dňa 8. 3. 2010 súd zamietol návrh odporcu zo dňa 15. 2. 2010 na prerušenie konania.

Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol dňa 23. 12. 2010 tak, že uznesenie potvrdil. Spis bol súdu doručený dňa 17. 1. 2011.

Opdorca ██████████ zomrel dňa 3. 9. 2010, uznesením zo dňa 1. 2. 2011 č. k. 11C/187/2005-484 súd konanie prerušil do skončenia konania o dedičstve. Osvedčenie o dedičstve nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 12. 2011.

Dňa 21. 9. 2011 bol súdu doručený návrh ██████████, domnelého dediča, ktorým sa domáhal zrušenia predbežného opatrenia. Uznesením č. k. 11C/187/2005-499 zo dňa 17. 10. 2011 súd jeho návrh zamietol. Krajský súd rozhodnutím zo dňa 9. 2. 2012 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol súdu doručený dňa 17. 2. 2012.

Uznesením zo dňa 16. 3. 2012 súd opätovne rozhodol o návrhu na zrušenie predbežného opatrenia uznesením č. k. 11C/187/2005-541 tak, že návrh zamietol.

Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 22. 3. 2012, na ktorom súd otvoril pojednávanie vo veci samej a bol vypočutý navrhovateľ. Ďalší termín bol stanovený na deň 17. 5. 2012, na ktorom boli vypočutí odporcovia. Spis bol následne predložený na KS za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní.

Uznesením zo dňa 29. 6. 2012 krajský súd napadnuté uznesenie č. k. 11C/187/2005-541 zo dňa 16. 3. 2012 potvrdil. Spis bol súdu doručený dňa 3. 8. 2012.

Vo veci bolo nariadené pojednávanie na deň 27. 9. 2012, ktoré sa uskutočnilo, bolo odročené na 27. 11. 2012, na ktorom navrhovateľ navrhol prístupenie ďalšieho účastníka do konania. Pojednávanie bolo odročené na 15. 1. 2013.

Uznesením zo dňa 28. 11. 2012 č. k. 11C/187/2005-693 súd pripustil, aby na strane navrhovateľa pristúpila spoločnosť COLONIAL, spol. s r. o., zároveň pripustil zmenu petitu.

Pojednávanie sa uskutočnilo dňa 15. 1. 2013, bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Dňa 4. 3. 2013 súd uznesením č. k. 11C/187/2005-744 nariadil znalecké dokazovanie, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 27. 3. 2013.

Dňa 2. 10. 2013 bol súdu doručený návrh odporcov na zrušenie predbežného opatrenia.

Rozhodnutím zo dňa 5. 12. 2013, č. k. 11C/187/2005-789 súd o danom návrhu rozhodol. Dňa 20. 1. 2014 bolo vydané doplňujúce uznesenie č. k. 11C/187/2005-815. Voči tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie.

Dňa 24. 2. 2014 bol súdu zaslaný znalecký posudok, ktorý bol doručovaný účastníkom konania a vec bola predložená krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní. Krajskému súdu bola vec predložená dňa 4. 3. 2014, vo veci nebolo doteraz rozhodnuté.“

Ústavný súd zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 11 C 187/2005 zistil, že popis doterajšieho priebehu konania obsiahnutý vo vyjadrení predsedu okresného súdu zodpovedá obsahu označeného spisu, a preto z neho pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov vychádzal. Navyše ústavný súd zistil, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 Co 37/06 z 30. októbra 2007 zmenil rozhodnutie

okresného súdu sp. zn. 11 C 187/05 zo 7. decembra 2005 a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol z dôvodu „*vážnych procesných pochybení*“ súdu prvého stupňa a z dôvodu nedostatku aktívnej procesnej legitímácie.

Ústavný súd tiež zistil, že krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 136/08, sp. zn. 3 Co 137/08 z 28. augusta 2008 zrušil aj uznesenia okresného súdu sp. zn. 11 C 187/05 z 11. januára 2006 a z 3. januára 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že sa účastníkovi odňala postupom súdu prvého stupňa možnosť konať pred súdom. Uznesením sp. zn. 3 Co 8/2012 z 9. februára 2012 krajský súd rovnako zrušil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 11 C 187/05 zo 17. októbra 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že sa účastníkovi odňala postupom súdu prvého stupňa možnosť konať pred súdom.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo

upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu nájomných zmlúv, ktoré tvoria aj podstatu namietaného konania, patria do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Keďže v danej veci je potrebné vykonať dokazovanie v súvislosti s preukazovaním, či došlo k zhodnoteniu nehnuteľnosti, ústavný súd pripúšťa určitú mieru faktickej zložitosti namietaného konania. Zároveň ale ústavný súd konštatuje, že faktická zložitosť veci nemôže ospravedlniť stav, v akom sa namietané konanie nachádzalo v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu, možno ju však zohľadniť pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorú by bolo potrebné pripísať na ľarchu sťažovateľov, ktorí sú účastníkmi napadnutého konania, v súvislosti s prieťahmi v tomto konaní.

Pri hodnotení správania pôvodného odporcu (sťažovatelia vstúpili do konania na základe univerzálnej sukcesie) ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania mal svoj podiel aj pôvodný odporca najmä tým, že sa v období od decembra 2008 do februára 2010 spolu štyrikrát neustanovil na pojednávanie, avšak svoju neprítomnosť ospravedlnil práceneschopnosťou. V konečnom dôsledku to však vzhľadom na celkovú dĺžku konania nemalo podstatný vplyv na jeho doterajší priebeh.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poznamenáva, že univerzálna sukcesia (na rozdiel od singulárnej sukcesie) vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusí o pripustení tejto zmeny rozhodnúť svojím uznesením. Keďže pri zmene účastníkov nedochádza k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (m. m. I. ÚS 52/01, I. ÚS 102/05), ústavný súd nemá pochybnosť o tom, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prieťahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Rozhodujúce pochybenie okresného súdu podľa názoru ústavného súdu spočíva v tom, že konanie ako celok je poznačené neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou súvisiacou najmä s rozhodovaním o návrhoch účastníkov konania, ktorými sa domáhali predbežnej úpravy právnych vzťahov bez toho, aby konal vo veci samej. Ústavný súd poukazuje tiež na dôvody, pre ktoré boli predbežné opatrenia nariadené okresným súdom zrušené súdom druhého stupňa (uznesením sp. zn. 3 Co 37/06 z 30. októbra 2007 zmenil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 11 C 187/05 zo 7. decembra 2005 a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol z dôvodu „*vážnych procesných pochybení*“ súdu prvého

stupňa a z dôvodu nedostatku aktívnej procesnej legitímácie, uznesením sp. zn. 3 Co 136/08, sp. zn. 3 Co 137/08 z 28. augusta 2008 zrušil uznesenia okresného súdu sp. zn. 11 C 187/05 z 11. januára 2006 a z 3. januára 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že sa účastníkovi odňala postupom súdu prvého stupňa možnosť konať pred súdom, uznesením sp. zn. 3 Co 8/2012 z 9. februára 2012 zrušil rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 11 C 187/05 zo 17. októbra 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že sa účastníkovi odňala postupom súdu prvého stupňa možnosť konať pred súdom). Takýto postup nesmeruje efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania, a preto nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Zohľadňujúc aj doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania (desať rokov bez rozhodnutia vo veci samej), ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prieťahom, ktoré boli spôsobené najmä neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou okresného súdu. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 187/2005 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € pre každého z nich z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na charakter neefektívnej činnosti okresného súdu, berúc do úvahy doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ako i skutočnosť, že ide o konanie fakticky zložitejšie, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 4 000 € pre každého z nich primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním RASLEGAL, s. r. o., Františkánske námestie 3, Bratislava. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 € (za 2 úkony urobené v roku 2014).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Každému zo sťažovateľov priznal za každý úkon vykonaný v roku 2014 sumu 134 €, čo po znížení o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky predstavuje sumu 268 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony pri dvoch sťažovateľoch vykonané v roku 2014 po 8,04 €, čo spolu predstavuje sumu 300,16 €, ktorú bolo potrebné zvýšiť o 20 % DPH, keďže právna zástupkyňa sťažovateľov je platcom DPH; celková odmena za poskytnuté právne služby tak predstavuje sumu 360,19 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2015